

Een Durfplan voor Vlaanderen

We hebben een regering nodig die de toekomst voorbereidt. Een regering die durft te investeren als anderen aarzelen. Een regering die verder kijkt dan morgen, die ambitieuze doelen stelt en die haar actie daarop richt. Daarom stelt **sp.a** een durfplan voor, een helder plan op vier sporen: investeringen in de economie van de toekomst, investeringen in mensen, stevige solidariteit en betrouwbare banken.

Ons durfplan vormt een ondeelbaar geheel. Neem één spoor weg en de andere lopen dood. Zonder betrouwbare banken stopt de kredietverlening voor de investeringen en zijn spaarders ongerust over de toekomst. Zonder sterk onderwijs ontbreekt het aan geschoolde handen om de investeringen uit te voeren. Zonder sterke solidariteit mankeert de ploeggeest om aan een gezamenlijke toekomst te bouwen. Het durfplan werkt op korte termijn aan de lange termijn.

De Vlaamse regering staat centraal in ons durfplan. Zij moet tot het uiterste gaan om de huidige sociaaleconomische problemen op te lossen en om een toekomst te bieden aan de mensen. Zij moet haar gewicht in de schaal werpen om de federale regering mee te krijgen in de actie. De Vlaamse overheid en de federale overheid hebben elk hun eigen rol te spelen. De Vlaamse overheid moet de investeringsmotor zijn, in bedrijvigheid en in mensen. De federale overheid moet de waarborg op lange termijn zijn voor de pensioenen en de ziekteverzekering, en mag er dus financieel niet onderdoor gaan. De Europese Unie wordt steeds belangrijker op het economische en ecologische terrein: de Vlaamse regering mag deze evolutie niet passief ondergaan, maar moet trendsettend en, waar mogelijk, ook binnen de EU richtinggevend zijn. Dit durfplan voor Vlaanderen biedt ook perspectieven voor Brussel, ook al zijn de uitdagingen voor het Brussels gewest hier niet gethematiseerd.

We willen dat de Vlaamse regering na de verkiezingen bewijst dat ze als investeringsregering een versnelling hoger kan schakelen. Niet door nutteloze werken uit te voeren, wel door zinvolle werken, die al eerder werden gepland, sneller uit te voeren. Daarom zorgt de volgende Vlaamse regering er het best allereerst voor dat investeringen die het algemeen belang dienen sneller gerealiseerd worden. Een tijdelijke wijziging in de spelregels m.b.t. vergunningen maakt het mogelijk hierin véél sneller vooruit te gaan. En binnen de Vlaamse overheid kunnen grote projecten doelgericht worden.

Het gaat natuurlijk niet om eender welke investering. Wat ons inspireert, is de nood aan een eerlijke samenleving. Een eerlijke economie realiseert vooruitgang ten goede van iedereen, die kan blijven duren. De crisis heeft blootgelegd wat er oneerlijk is aan onze huidige samenleving en economie. Te veel mensen hebben ervaren dat er voor hen niet veel vooruitgang in zat, terwijl er voor anderen blijkbaar geen limiet stond op de winst. Te veel mensen zijn onzeker over hun toekomst en die van hun kinderen, hun spaargeld, hun job, hun oude dag.

Een samenleving die eerlijk wil zijn, begint met elk kind een eerlijke kans te geven. Een samenleving die een toekomst wil, investeert in de eerste plaats in de toekomst van haar kinderen.

Ons land heeft niet alleen nood aan herstelmaatregelen. Ons land heeft een nieuwe start nodig. We willen dat de volgende Vlaamse regering dat startschot geeft. Daar gaan wij voor. Dat is ons

engagement. Dit is ons plan, onze oproep tot durf en ons appel aan ieders verantwoordelijkheid om samen de economie socialer en sterker te maken. Omdat we resultaten willen voor de mensen.

I. Investeren in de economie van de toekomst

We geven onze toekomst zelf vorm. Door veel grote en kleine keuzes maken we van Vlaanderen de eerlijke samenleving die we voor ogen hebben. We creëren zelf de uitweg uit de crisis. We gaan niet terug naar het vertrekpunt van voor de crisis, maar we gaan voorbij de crisis, naar de economie van de toekomst. In de volgende twee jaar kan de Vlaamse regering, als investeringsregering, een versnelling hoger schakelen. Haar investeringen kunnen drie keer winst opleveren: een duurzamer Vlaanderen, meer tewerkstelling en innovatie in een groeisector.

We zien zes sporen voor investeringen in de economie van de toekomst:

- De overgang naar een duurzame energie-economie door energiebesparing, alternatieve energie en slimme netwerken.
- Een veiligere en milieuvriendelijkere mobiliteit door investeringen in slimme infrastructuur en voertuigen.
- Een betere onderwijs- en zorginfrastructuur, om de vergrijzing én de vergroening op te vangen.
- Een industrieel beleid gericht op de ondersteuning en de versterking van onze kennis- en onderzoekseconomie, eco-industrie, creatieve economie en maakindustrie.
- Het ondernemerschap bevorderen.
- Een beleid dat ervoor zorgt dat geplande investeringen er ook komen.

1. Een nieuwe energiemarkt

We staan voor een gigantische uitdaging op het vlak van energieconsumptie en –productie. We moeten tegelijkertijd de overgang naar een lage koolstoffeneconomie maken, onafhankelijker worden in onze energievoorziening op Europees vlak en een concurrentiële markt creëren. En dat alles zonder dat het licht uitgaat, of de prijzen onaanvaardbaar snel stijgen. Iedereen weet dat. Er zijn al veel maatregelen genomen. Maar de vooruitgang is te traag.

Wij willen versnellen. Niet langer achterop lopen in de EU, maar voorop. Onze ambitie is om tegen 2020:

- onze achterstand in energie-efficiëntie van woningen te hebben ingehaald en beter geïsoleerd te zijn dan de Europese landen die zuidelijker van ons liggen,
- alle huishoudens van elektriciteit uit alternatieve bronnen te voorzien en
- het slimste elektriciteitsnet van de hele EU te hebben.

Dit kan en zal ons bovendien extra jobs opleveren. En het zorgt voor innovatie in een groeisector.

De goedkoopste en schoonste energie is degene die je niet verbruikt. Met alle premies en fiscale aftrekken die er nu al zijn, is het rendement van investeringen in energiebesparing gegarandeerd. Toch zijn er vandaag 800.000 woningen zonder dakisolatie. Veel mensen zien de isolatiewerken niet onmiddellijk zitten, beschikken niet over voldoende geld om de kosten voor te schieten, kennen geen goede aannemer of zien op tegen het papierwerk. Daarom stellen wij voor dat de netbeheerders, die elektriciteit en gas in huis brengen, vanaf nu ook de isolatie meebrengen. Het energiebedrijf maakt een bestek op, zoekt een aannemer en prefinanciert de werken. Het bedrijf sluit een akkoord met de steden en gemeenten. Die zetten de bouwmaatschappijen aan de slag om, alles samen, 80.000 huizen per jaar te isoleren. Zo is de klus in 2020 geklaard.

Eens het dak geïsoleerd is, wordt het de moeite waard om er zonnepanelen op te zetten. Ondanks de fiscale aftrek, de groene stroomcertificaten en de premies, plaatsen mensen relatief weinig zonnepanelen. Het initiële investeringsbedrag schrikt mensen af, of maakt het hen onmogelijk. Wij willen mensen een renteloze lening aanbieden, die ze terugbetalen op het ritme van hun fiscale aftrekken, hun opbrengst uit groene stroomcertificaten en hun besparingen op de elektriciteitsfactuur. Concreet stellen we voor dat mensen die gebruik maken van de renteloze lening na drie jaar, dus nadat ze hun fiscale aftrek krijgen, een eerste schijf terugbetalen. Mensen die niet in aanmerking komen voor een belastingvermindering, betalen deze schijf niet terug. Voor hen is dit voorschot een verworven Vlaamse premie. De rest van de lening wordt afgelost over tien jaar of meer.

Om alle huishoudens te voorzien van elektriciteit uit hernieuwbare energie en om de Europese doelstellingen te halen, ontwikkelen we windenergie uit de Noordzee. Nu staan er zes windmolens in de Noordzee. Er is plaats voor meer dan 600. Het goede nieuws is dat we de stappen kennen om van de huidige zes naar 600 windmolens te gaan: we zorgen voor een ondersteunend vergunningsbeleid, we verplichten Elia om een stopcontact in de Noordzee te leggen en we waarborgen als Vlaamse overheid de financiering van de parken. Met een durfbeleid hebben we in 2015 het equivalent van Doel I in de Noordzee staan. Bovendien baten drie nieuwe spelers op de Belgische energiemarkt dit uit. Qua tewerkstelling mogen we deze innovatie niet onderschatten: er komen nieuwe, vaak arbeidsintensieve niches in de sectoren van onder meer de bouw, de baggeraars en de metaalindustrie, die ons toelaten kennis te ontwikkelen en te exporteren.

We denken beter nu al verder dan ons stukje Noordzee groot is. Iets verderop, tussen Schotland, Nederland, Denemarken en Noorwegen, waar nu de olieboorplatforms liggen, ligt een enorme kans om windmolenparken te bouwen. We kunnen die verbinden tot een NoordzeeRing. Zo'n Ring van windmolenparken, zoals uitgetekend in het Masterplan Zeekracht van het architectenbureau van Rem Koolhaas, het OMA, kan even veel energie opwekken als de olievelden in de Golfstaten en Europa voor 2050 grotendeels energieonafhankelijk maken. Vlaanderen kan hierin participeren, industrieel én politiek. De Noordzeering kan de definitieve omslag betekenen van fossiele naar hernieuwbare energie in Europa. En ze kan een symbool worden van Europese samenwerking. Van een Europese visie op de toekomst. Van een Europa van oplossingen. Van een Europa van jobs met toekomst.

Investeren in hernieuwbare energieproductie is één zaak. Deze ook inpassen in het elektriciteitsnetwerk is nog iets anders. Gezinnen, landbouwers, scholen en KMO's kunnen met hernieuwbare energie-installaties of (micro)warmtekrachtkoppeling grotendeels zelf hun stroom en warmte produceren. Ze kunnen met het net overschotten en tekorten uitwisselen. Het elektrici-

teitsnet kan evolueren van een net dat stroom transporteert van enkele grote centrales naar duizenden afnemers, naar een 'internetstructuur' waar gebruikers ook energie aan kunnen toevoegen. Slimme meters laten toestellen (bijvoorbeeld warmtekrachtkoppelinginstallaties) op momenten van piekvraag energie opwekken en in dalperiodes stroom afnemen (van wasmachines, diepvriezen, plug-in hybride wagens,...). De uitbouw van een duurzaam netwerk veronderstelt een volgehouden inspanning. Er zijn momenteel al lokale pilootprojecten gepland om expertise met slimme meters op te bouwen. We streven naar de veralgemening van intelligente elektronische meters voor 2020.

2. Een veiligere en milieuvriendelijker mobiliteit

De volgende twee jaar zijn cruciaal voor de aanpak van onze mobiliteitsproblemen. De test is of we het vrachtverkeer onder controle kunnen krijgen, onze steden en voorsteden duurzaam kunnen ontsluiten en het aantal verkeersslachtoffers verder kunnen verminderen. Dit zal niet vanzelf gebeuren. Een sterkere sturing van de mobiliteit is noodzakelijk.

We zien twee prioritaire investeringen die het verschil kunnen maken:

- Verantwoordelijk vrachtverkeer, door investeringen in de infrastructuur voor een kilometerheffing voor vrachtwagens en door de oprichting van een Vlaamse wegcontrole, die met behulp van onbemande camera's en weegbruggen het vrachtvervoer controleert.
- De ontsluiting van de voorsteden, door de aanleg van nieuwe tram- en trein-tramlijnen en door investeringen in het treinnetwerk.

Gezien de ligging van onze kleine regio, en haar expertise in logistiek, vormt vrachtverkeer een bijzondere uitdaging voor haar. Vrachtwagens zijn verantwoordelijk voor quasi de volledige groei van het verkeer op de autosnelwegen. Ze veroorzaken disproportioneel veel slachtoffers, vervuiling en files. Een sterkere sturing van de mobiliteit moet dan ook beginnen met de invoering, samen met Nederland, van een kilometerheffing voor vrachtwagens. Die maken we variabel volgens de milieuklasse van de vrachtwagen en volgens het uur waarop hij rijdt. We richten ook een Vlaamse wegcontrole op, die de snelheid, het inhalen, de lading en het gewicht van vrachtwagens controleert.

We hebben onze achterstand tegenover de buurlanden op het vlak van openbaar vervoer stilaan weggewerkt. Nu kunnen we een voorsprong nemen. De Lijn heeft een duidelijke visie op de toekomst van het openbaar vervoer gepresenteerd, met een nieuwe klemtoon op "vertramming", op basis waarvan de Vlaamse Regering doordachte prioriteiten kan vastleggen. De Lijn heeft bovendien heel wat concrete projecten op stapel staan: het Spartacusplan in Limburg, de Masterplan-tramlijnen in Antwerpen, de regiotramlijnen naar en rond Brussel, het Neptunusplan in West-Vlaanderen, het voorstadsnet in Gent. Ook de NMBS heeft een omvangrijk investeringsplan van jaarlijks 1.6 miljard euro. Dat omvat de uitbouw en operationalisering van het gewestelijk Expresnet (GEN), het versterken van het vrachtvervoer over het spoor en de vernieuwing van stations. Ons voorstel is dat de NMBS zijn investeringen van de volgende vier jaar in de mate van het mogelijke op twee jaar uitvoeren. Dit is moeilijk, maar niet onmogelijk. We mogen in deze tijd niet elke reden voor de vertraging van een project zomaar aanvaarden. Dat betekent ook dat de Vlaamse en Brusselse regeringen de vergunningen voor die werken begin 2010 afleveren.

3. Onderwijs- en zorginfrastructuur voor de toekomst

De vergrijzing is in Vlaanderen een bekend fenomeen. Maar in verschillende steden is intussen ook een vergroening bezig. Daardoor nemen tegelijkertijd de zorg- en de onderwijsnoden toe. Als we rust- en verzorgingstehuizen, ziekenhuizen en extra scholen bouwen en verbouwen zorgen we ervoor dat de oude generatie een waardige oude dag beleeft en dat de nieuwe generatie nog betere ontwikkelingskansen krijgt dan de huidige. Nieuwe gebouwen zullen voldoen aan nieuwe energiestandaarden en gericht zijn op hedendaagse zorg- en onderwijsstandaarden.

Op dit moment bestaat maar 77 procent van de in de programmatie voorziene capaciteit aan rusthuis- en ziekenhuisbedden. Een inhaalbeweging is nodig. Concreet zijn 103 projecten gepland voor de vernieuwing of nieuwbouw van rust- en verzorgingstehuizen en ziekenhuizen. Dat is goed voor 14.599 bedden. Maar de uitvoering gaat traag. Wij stellen voor om de uitvoering te versnellen van woon- en zorgcentra (rusthuizen) die een financiering hebben aangevraagd van de Vlaamse overheid, via het VIPA (Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden).

Nu wachten initiatiefnemers die een gunstig advies hebben gekregen van de coördinatiecommissie, die de bouwprojecten financieel- en technisch doorlicht, op het principiële akkoord van de minister om te mogen starten met de bouwwerken. Dat terwijl die projecten eigenlijk helemaal rond zijn. De handtekening van de minister waarop men wacht, hangt enkel nog af van het moment waarop de overheid de VIPA-middelen kan vrijgeven. Niet van de opportuniteit of kwaliteit van het project. Goed bevonden projecten wachten daarom soms twee jaar voordat men de nodige kredieten kan vastleggen en de minister het principiële akkoord verleent. Wij willen de initiatiefnemers die een onvoorwaardelijk gunstig advies kregen van de coördinatiecommissie, de kans geven om de bouwwerken onmiddellijk te starten als men deze tot op het moment van het principiële akkoord zelf wil prefinancieren. We realiseren hiermee twee dingen. Ten eerste versnellen we een aantal belangrijke bouwprojecten, die nu op de VIPA-wachlijst staan. Dat geeft de bouwsector zuurstof. Tegelijk versnellen we de realisatie van een nieuwe hedendaagse zorginfrastructuur, zodat ouderen sneller van een aangepast en modern woon- en zorgcomfort kunnen genieten.

De scholenbouw is deze legislatuur versneld. Er zullen 211 nieuwe scholen worden gebouwd. Maar daarmee is de kous niet af. In de volgende legislatuur is opnieuw een inhaalbeweging nodig.

4. Een nieuw industrieel beleid

We bedenken de toekomst nu. We maken de ideeën van gisteren nu. Geen enkele economie kan overleven als ze enkel de producten van gisteren maakt. Geen enkele economie komt van de grond als ze enkel de producten van morgen bedenkt. We moeten dus een gezonde mix tussen een kennis- en een maakindustrie hebben en houden. Het federale relanceplan heeft zich vooral toegespitst op kostenvermindering voor de bedrijven, onder de vorm van een verhoogde vrijstelling van de bedrijfsvoorheffing. Daarmee geraken we misschien wat makkelijker door de crisis, maar nog niet op de volgende economische golf.

Er is een nieuw industrieel beleid nodig, gericht op de sectoren van de toekomst. De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) heeft, in samenspraak met tweehonderd wetenschappers en bedrijfsleiders, de Vlaamse regionale troeven in kaart gebracht. Ze heeft zes prioriteiten

opgesteld voor technologie en innovatie in Vlaanderen: logistech (logistiek), i-healthtech (informatica in de gezondheidszorg), meditech (medische technologie), nanotech (materialen), sociotech (ICT in diensten) en ecotech (milieutechnologie). Nu moeten we in elk van die clusters doelgericht samenwerkingsverbanden afsluiten, waarbij de overheid onderzoek en onderzoeksinfrastructuur financiert. Concreet stellen we voor dat de volgende Vlaamse regering de publieke middelen voor innovatie in de eerste plaats in deze sectoren investeert. Op die manier moeten we onderzoek en innovatie verbinden met onze traditionele maakindustrieën en dienstensectoren. Daarnaast werken we ook verder aan een strategie om onze creatieve en cultuurindustrieën, zoals mode, film, boeken en strips, beeldende kunst en podiumkunsten, een internationaal elan te geven.

5. Ondernemerschap bevorderen

We hebben de creativiteit, de dadendrang, het doorzettingsvermogen en de passie van ondernemers nodig om de economie van de toekomst te realiseren. Ons traditioneel sterke KMO-landschap dreigt te versralen. Internationaal scoren we slecht op het aantal startende ondernemingen. In deze crisis dalen de slaagkansen bovendien nog eens. Heel wat KMO's gaan door de vergrijzing zelf richting overname en vinden niet meer de kracht voor diversificatie en voor de realisatie van hun internationale ambities. Er zijn tal van factoren die het gebrek aan ondernemerschap verklaren. Denk aan de administratieve last, aan het slechte sociale statuut dat het nemen van risico's niet aanmoedigt, aan financieringsmoeilijkheden, aan de ontoereikende ondernemingscultuur. Er bestaat een arsenaal aan maatregelen die het ondernemerschap willen aanmoedigen vanaf de schoolbanken en die kandidaat-overnemers begeleiden bij het opstarten of overnemen van een onderneming. Maar het kan nog beter.

Wij willen op korte termijn meer financiële zekerheid voor starters en ondernemers, zodat we door deze crisis geraken (zie IV. 1. Kredietverlening herstellen). Starters krijgen in de eerste maanden van hun activiteit uitstel op een aantal belastingen en taksen. Op middellange termijn, voorbij de crisis, willen we werken aan een dynamisch ondernemersklimaat, dat creativiteit en ondernemingszin aanmoedigt. Onder meer door het sociale risico van de stap naar het ondernemerschap te verminderen.

6. Een beleid dat er voor zorgt dat geplande investeringen ook doorgang krijgen.

Als we het investeringsbeleid willen realiseren, is een striktere opvolging van projecten nodig. Daarom hebben wij in het Vlaams relanceplan aangedrongen op een investeringscomité, dat de tijdige uitvoering van de projecten opvolgt, dat eventuele vertragingen in de procedure probeert weg te werken en dat de budgetten jaarlijks optimaal spendeert. Dit investeringscomité is er nog niet. Maar er is ook meer nodig. De Vlaamse overheid streeft het best een performanter management van grote projecten na, zowel in de voorbereiding als in de uitvoering van de projecten. Er komt beter een team van geselecteerde projectmanagers binnen de overheid, dat grote projecten begeleidt en tot een goed einde brengt. Het werkveld van het kenniscentrum PPS breiden we uit naar een Kenniscentrum Investeringsmanagement.

In de crisis kan het overheidsapparaat beter intern versnellen. We willen het vergunningsproces tijdelijk sneller laten gaan om de investeringen vooruit te helpen. Ons voorstel is dat bij de inwerkingtreding van het nieuwe ruimtelijke ordeningsdecreet, op 1 september 2009, de Vlaamse regering tijdelijk, tot 31 december 2010, projecten van algemeen belang behandelt volgens de reguliere vergunningsperiode voor private projecten. Op die manier brengen we vergunnings-

termijnen die nu soms twee jaar aanslepen terug tot maximaal 105 dagen. Dat betekent dat steden en gemeenten investeringen in publieke diensten, zoals rust- en ziekenhuizen, scholen, wegen, sportinfrastructuur, windmolenparken en bedrijventerreinen, sneller kunnen vergunnen. Ontvoogde gemeenten¹ kunnen de vergunning dan, wanneer er geen openbaar onderzoek nodig is, binnen de 75 dagen verlenen. Met openbaar onderzoek binnen de 105 dagen. Wanneer we ook toelaten dat men mag beginnen te bouwen meteen na het verkrijgen van de bouwvergunning, wordt de procedure nog 35 dagen korter.

II. Investeren in mensen

Om onze ambitie inzake energie - alle gezinnen voor 2020 op een hernieuwbare manier voorzien van stroom - waar te maken, hebben we niet alleen kabels, molens en meters nodig. Maar ook ingenieurs en technici die deze ontwikkelen, aanleggen en uitbaten. We investeren dus ook in het talent van mensen. Investerings in mensen zijn nodig om de economie te hernieuwen, om innovaties soepel in te voeren, en om een conjuncturomslag te realiseren.

We zien 4 sporen voor het versterken van ons menselijk kapitaal:

- Sterk onderwijs.
- Een persoonlijk ontwikkelingsplan voor iedereen.
- Crisistijd = tijd voor opleiding.
- Mensen die werkloos geworden zijn, zo snel mogelijk opnieuw kansen bieden op de arbeidsmarkt.

1. Sterk onderwijs

Bedrijven investeren in goed geschoolde werkrachten. Het Vlaams onderwijs scoort internationaal zeer goed, maar er is ook een grote kloof tussen de sterke en de zwakke leerlingen. Om de tienkamp voor gelijke onderwijskansen tot een goed einde te brengen, is nog vijf jaar hard werk nodig. Een belangrijke uitdaging is het versterken van het technisch en beroepsonderwijs.

Technische beroepen zijn nog steeds knelpuntberoepen. Dat heeft zowel te maken met het aantal jongeren dat afstudeert, als met de mate waarin ze voorbereid zijn op de praktijk. Daarom is een actieplan "Technici voor de toekomst" nodig, dat scholen ertoe aanzet en steunt om voldoende technici op te leiden. Om de innovaties inzake duurzame energie, bouw en mobiliteit te kunnen realiseren, en de ambities inzake technologiejobs. Om de technische en beroepsscholen voorlopers te maken in de decentrale productie van hernieuwbare energie. Om hen, op kosten van de overheid, uit te rusten met zonnepanelen en zonneboilers, waar de leerlingen mee kunnen werken en uit kunnen leren. Daarmee hebben we vier keer prijs: meer duurzame energie, lagere energiefacturen voor de scholen, een duw in de rug van de producenten en, vooral, leerlingen die leren omgaan met de technologie van de toekomst.

---

¹ Gemeenten die zelf stedenbouwkundige vergunningen mag afhandelen zonder advies van de gemachtigde ambtenaar van het Vlaamse gewest

Een andere uitdaging is het voorbereiden van alle kinderen op succes in het secundair onderwijs, onder meer wat hun kennis van het Nederlands betreft. Als we zoveel mogelijk leerlingen willen zien slagen in het secundair, vertrekken we het best van nultolerantie tegen taalarmoede op het einde van het basisonderwijs.

2. Een persoonlijk ontwikkelingsplan

Ook op de arbeidsmarkt willen we de inspanningen om alle talent boven te halen voortzetten. In tijden van economisch stormweer is dit niet vanzelfsprekend. Ondernemingen zijn geneigd op al hun kosten te besparen, dus ook op hun investering in mensen. Toch blijven we, ondanks de vele afvloeiingen, kampen met een krapte op de arbeidsmarkt. En als de economie terug aantrekt, zal de vraag naar talent dwingender zijn dan ooit te voren.

De onrust en onzekerheid die mensen vandaag over hun job hebben, willen we beantwoorden door te investeren in hun mogelijkheden. Zo kunnen ze zeker zijn van hun inkomen en van hun (nieuwe) job. Opleiding en ervaringsbewijzen kunnen mensen sterker maken in hun job of uitzicht geven op een andere. In de toekomst willen we dat elke werknemer, in elk Vlaams bedrijf, zowel in de profit- als in de non-profit-sector, recht heeft op een persoonlijk ontwikkelingsplan. Dat betekent dat zijn competenties stelselmatig in kaart worden gebracht en dat hij voortdurend kansen krijgt om bijkomende competenties te ontwikkelen. Door diverse vormen van opleiding, maar ook doordat de werkplek een omgeving wordt waarin mensen kennis en ervaring delen. Een persoonlijk ontwikkelingsplan mag geen voorrecht zijn van een minderheid van kaderleden of van gespecialiseerde technici, maar is er voor iedereen. Ook voor mensen die starten in laag gekwalificeerde jobs. Tegenover het recht op een competentieontwikkeling staat natuurlijk ook de verwachting dat mensen zelf de nodige inspanningen doen. We willen dat er in elk Vlaams bedrijf met een overlegorgaan (ondernemingsraad of comité), in de toekomst overleg komt over de persoonlijke ontwikkelingsplannen van de werknemers.

3. Crisistijd = tijd voor opleidingsloon

Voor bedrijven die de conjunctuurinzinking treft, is tijdelijke werkloosheid met tijd voor opleiding een veel betere oplossing dan het afdanken van mensen. We kunnen zo tegelijkertijd vier doelstellingen waarmaken: de band met het bedrijf blijft behouden, de werknemer behoudt grotendeels zijn koopkracht, de vrijgekomen tijd kan gebruikt worden voor opleiding en de kosten van de bedrijven verminderen tijdelijk. Als de vraag weer opveert, kunnen deze mensen weer aan de slag.

De overbruggingspremies waarover de Vlaamse regering heeft beslist, ondersteunen arbeidsduurverkorting en opleiding. Zo'n premie wordt dubbel interessant en economisch nuttig als de werknemer tijdens de vrijgekomen tijd opleiding kan volgen, die zijn competenties aanscherpt. Dat is goed voor de werknemers (die niet ontslagen worden), voor de sociale zekerheid (minder uitkeringen) maar ook, en vooral, voor de ondernemingen en de snelle herneming van onze economie. Want op die manier houden we competenties paraat en kan de werkgever omvangrijke turnoverkosten, zoals wervings-, selectie-, ontslag-, scholings- en opstartkosten, vermijden. Een dergelijke ondersteuning wordt het best beperkt in de tijd en tot ondernemingen die kunnen aantonen dat ze het tijdelijk moeilijk hebben om al hun personeel op een normale manier te werk te stellen, door de terugval van de vraag. Wij zijn ook bereid om met de sociale partners de tijdelijke werkloosheid voor bedienden te bespreken. Tegelijk moet er werk gemaakt worden van een verbetering van het arbeidersstatuut. Daartoe moet een korte en krachtige onderhandeling

tussen sociale partners worden gevoerd. Die moet leiden tot een sociale consensus op deze punten.

4. Wie werkloos wordt, zo snel mogelijk opnieuw kansen bieden

Vandaag is het meer dan ooit nodig dat de VDAB zeer snel te hulp komt wanneer mensen werkloos worden, of wanneer ze afstuderen en geen werk vinden.

De Vlaamse regering kan de tewerkstelling van groepen die kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt in het bijzonder ondersteunen, onder meer via zogenaamde doelgroepkortingen. We kunnen instemmen met de afschaffing van de doelgroepkortingen en met aanverwante ondersteuningsmaatregelen op federaal vlak. Dit op voorwaarde dat we de bevoegdheid voor het toekennen van dergelijke kortingen eerst overhevelen naar de gewesten. De Vlaamse regering kan dan, in een eerste fase, het bestaande stelsel voortzetten. In een tweede fase kan ze een volledig samenhangend en overzichtelijk pakket van doelgroepmaatregelen uitwerken, dat is afgestemd op de realiteit van de Vlaamse arbeidsmarkt. Onder een samenhangend pakket verstaan we enerzijds maatregelen die de overgang van werkloosheid naar werk voor kwetsbare groepen bevorderen, en anderzijds maatregelen die kwetsbare werknemers aan het werk houden.

Om onze arbeidsmarkt eerlijker en dynamischer te maken, is niet alleen een gelijk statuut voor arbeiders en bedienden nodig. Er is ook een eerlijkere verdeling van de last van de flexibiliteit nodig, die vandaag zeer zwaar weegt op uitzendkrachten en tijdelijke werknemers. Verder is er nood aan een meer activerende benadering van ontslagprocedures. **sp.a** is van oordeel dat een breed sociaal overleg daarover nodig is.

III. Stevige solidariteit

Zonder stevige solidariteit mankeert het aan ploeggeest om aan een gezamenlijke toekomst te bouwen. De huidige crisis toont aan dat onze sociale zekerheid in moeilijke momenten nog steeds voor sociale bescherming zorgt. Mensen die hun job verliezen in deze crisis hoeven niet meteen te vrezen voor armoede. De reden daarvoor is het bestaan van de sociale zekerheid en van automatische stabilisatoren, zoals de werkloosheidsuitkering, de tijdelijke werkloosheid en de woongarantieverzekering. Nu snoeien in de sociale zekerheid is onverstandig en oneerlijk. Op dit moment mag net geen onzekerheid worden gecreëerd over de toekomst van de sociale zekerheid. Integendeel, het is nodig ze nog steeds te verbeteren, om de toekomst voor te bereiden.

De toekomst van de klassieke sociale zekerheid – van onze pensioenen, gezondheidszorg en werkloosheidsverzekering – hangt af van de financieringscapaciteit van de federale overheid. Al voor de crisis was onze stelling dat te krappe federale middelen de financiering van de sociale zekerheid in gevaar brengen. Er is nood aan een stevige waarborg onder de sociale zekerheid. We kunnen vanuit de gemeenschappen en de gewesten een dergelijke buffer creëren, zonder te besparen in de sociale zekerheid. Als de gemeenschappen en de gewesten investeren, stijgen de inkomsten van de federale staat, via de BTW-inkomsten, de inkomsten- en vennootschapsbelasting en de sociale bijdragen. De echte bedreiging voor de sociale zekerheid is dan ook een langdurige recessie en een te lage werkzaamheidsgraad. Die laatste hebben we met veel moeite een paar procent omhoog gekregen, maar door deze crisis riskeert die vooruitgang weg te smelten.

Naast de bescherming die de klassieke sociale zekerheid biedt, bestaat een nieuwe sociale zekerheid uit investeringen in mensen, zodat ze kunnen participeren aan het economische en sociale leven. Investeren in kinderen is bovendien investeren in de toekomst van onze economie.

We zien een versterking en vernieuwing van de solidariteit op drie domeinen:

- Recht op kinderopvang.
- Nultolerantie voor armoede bij kinderen.
- Verzekerde zorg.

1. Recht op kinderopvang

Door onze actie in de huidige Vlaamse regering, komen er plaatsen bij en wordt de kinderopvang beter betaalbaar. Maar onze ambitie reikt verder. Wij willen een afdwingbaar recht op betaalbare kinderopvang. We willen dat ouders binnen de drie maanden na de geboorte van hun kind een opvangplaats vinden. Om die plaatsen te garanderen, willen we alvast 25.000 bijkomende plaatsen voorzien voor 2013. Ouders betalen voor deze plaatsen afhankelijk van hun inkomen. Onthaalmoeders geven we een goed loon en een goed statuut en, indien nodig, een opleiding die hun ervaring versterkt.

2. Nultolerantie voor kinderarmoede

Kinderen zijn de toekomst van onze samenleving. Daarom willen we kinderarmoede met alle mogelijke middelen vermijden. Armoede in de kinderjaren leidt tot een moeilijk in te halen achterstand. We weten uit onderzoek dat het welslagen van kinderen grotendeels afhangt van het werk van de vader, het diploma van de moeder, de moedertaal en het gezinsinkomen. Die vier factoren maken voor een groot deel de omgeving uit waarin kinderen opgroeien. Om kinderarmoede te vermijden, zetten we op elk van die factoren stappen vooruit.

We zien daarom twee sporen om kinderarmoede weg te werken:

- De invoering van een Vlaamse Aanvullende Gezinstoeslag.
- De school- en werkcultuur en de Nederlandstaligheid bevorderen bij gezinnen met kinderen onder de armoedegrens.

Een Vlaamse Aanvullende Gezinstoeslag kan leiden tot een verhoging – minstens een verdubbeling – en de automatische uitkering van de schooltoelagen. Die toelagen geven we aan de mensen met bescheiden en lage inkomens. Kansarmoede bestrijden vereist echter meer: taalinitiatie voor ouders, begeleiding naar de arbeidsmarkt, ondersteuning bij de opvoeding en opvolging op het vlak van gezondheid, scholing en participatie van kinderen en leerlingen. Kansen geven aan kinderen betekent ook betrokkenheid en verantwoordelijkheid vragen van de ouders.

3. Verzekerde zorg

Ook de solidariteit met de ouderen versterken we. Door ervoor te zorgen dat zij niet bij hun kinderen moeten bedelen om de rusthuisfactuur te betalen. Door de sociale tarieven voor het wonen in een rusthuis en door de maximumfactuur op de zorgkosten. Die zorgen er samen voor dat de rusthuisfactuur van ouderen nooit hoger is dan hun inkomen. De overheid verzekert de rest.

Want een probleem dat iedereen kan overkomen, vraagt om een oplossing waar iedereen zijn schouders onder zet.

IV. Betrouwbare banken

Slecht geregelde banken ondermijnen investeringen in mensen, in solidariteit en in onze economie. De huidige financiële markten hebben de test van de markt niet doorstaan, laat staan de test van de welvaartsstaat, die gelijke kansen en een eerlijke verdeling van de welvaart nastreeft. Het idee dat de financiële markten zo gesofisticeerd zijn dat ze, zonder regulering en volledig op basis van de prijssignalen, zelf de risico's efficiënt verdelen, is compleet verkeerd gebleken. Banken moeten weer banken zijn: instellingen waarbij de mensen hun geld op korte termijn kunnen opvragen en op lange termijn kunnen investeren. Het risico dat daaruit voortkomt, kan men maar beter zorgvuldig beheren, op basis van een cultuur van verantwoordelijkheid en een beleid van strenge regels. We hebben weer banken nodig die economische groei en duurzame ontwikkeling ondersteunen, en die niet zelf de voornaamste bron van economische risico's zijn. Het rapport met de vaststellingen en de aanbevelingen van de experts van de bankencommissie toont aan dat er, op Belgisch niveau, heel wat maatregelen nodig en mogelijk zijn om banken opnieuw betrouwbaar te maken. We wachten beter niet op een EU-initiatief om dat te doen.

We kunnen dit, als we het durven. Vorig jaar heeft het Europees parlement de REACH richtlijn goedgekeurd: een richtlijn die aan chemiebedrijven oplegt dat ze alle nieuwe chemische, potentieel toxische producten uitvoerig testen en registreren. Als we dat kunnen voor potentieel toxische chemische producten, waarom zouden we dan niet kunnen voor potentieel toxische financiële producten? Waarom zouden we die ook niet testen en laten certificeren door een regulator, voordat ze op de markt komen? Dat zou het spaargeld van de mensen veiliger en duurzamer maken. En de industrie zou er niet door verdwijnen. Integendeel: ze zou opnieuw vertrouwen winnen.

We willen het financiële landschap hervormen op zeven sporen:

- De kredietverlening herstellen.
- Financiële producten moeten een veiligheidslabel krijgen.
- Verschil maken tussen een spaar- en een investeringsbank.
- Een veilige belegging maken via de volkslening.
- Speculatie verbieden.
- Meer verantwoordelijke banken door een nieuwe bankiersethiek.
- Het sluiten van achterpoortjes naar fiscale paradijzen.

1. De kredietverlening herstellen

De kredietverlening aan gezinnen en bedrijven is nog niet genoeg weer op gang gekomen. De centrale banken hebben de rente tot bijna nul verlaagd, en sommige injecteren nu rechtstreeks geld in de economie. Alleen merken gezinnen en bedrijven die krediet willen, daar maar weinig van. De banken gebruiken de rentedalingen vooral om hun balansen te herstellen, niet om de gezinnen en bedrijven te helpen investeren. We willen dat de kredietbemiddelaar die in oktober is opgericht, een sterker mandaat krijgt om banken krediet te laten verlenen. Want banken ver-

vullen een functie van algemeen belang. De overheid ondersteunt ze. Het is nu hun beurt om verantwoordelijk te handelen en onze beurt om ze daarop te controleren. Steun aan banken koppelen we aan formele engagementen tot kredietverlening aan gezinnen en bedrijven. Elke bank waarin de Vlaamse en/of federale overheid, rechtstreeks of onrechtstreeks, is tussengekomen, dient daar nu over te rapporteren en rekenschap af te leggen.

De waarborg- en financieringsregelingen die de Vlaamse regering onlangs op punt stelde, zijn een goede stap vooruit. Maar op bepaalde punten zijn ze nog voor verruiming vatbaar. We kunnen ze nu, op tijdelijke basis, maximaal uitbouwen, bijvoorbeeld door de waarborgen ook te geven op overbruggingskredieten (die belangrijk zijn voor bedrijven in moeilijkheden). Zo ontstaat een arsenaal aan nieuwe waarborg- en financieringsmogelijkheden, dat we op de meest dynamische wijze inzetten.

Er zijn nog andere mogelijkheden om in financiering te voorzien. Mensen kunnen rechtstreeks aan opstartende bedrijven lenen, onder de vorm van de win-win-lening. Het plafond van deze leningen (50.000 euro) willen we op tijdelijke basis aanzienlijk verhogen, bijvoorbeeld naar 150.000 euro, om de vraag naar risicokapitaal op te vangen.

2. Financiële producten moeten een veiligheidslabel krijgen

Banken hebben niet alleen zelf rommelkredieten gekocht. Ze hebben ook rommelfondsen verkocht aan hun klanten, zonder daarbij alle risico's te vermelden. We willen banken verplichten de waarheid te spreken. Wij stellen voor dat een onafhankelijke Belgische regulator elk product dat een bank op de markt wil brengen, onderzoekt. Ze kan het product indelen in zes klassen: van risicovol tot risicoloos. Banken kunnen zo bij elk beleggingsproduct aangeven wat het maximale verlies is over een periode van drie jaar. Zo weten mensen wat ze kopen en wat hun belegging waard is als het goed gaat, maar ook als het slecht gaat.

3. Verschil maken tussen een spaar- en een investeringsbank

De regels die de werking van de banken achter het loket reglementeren, kunnen we ook strenger maken. De Europese richtlijnen over de toegang tot de bankenmarkt kunnen opnieuw een verschil realiseren tussen het statuut van deposito- en zakenbanken. Depositobanken voldoen aan strenge kapitaal- en liquiditeitsvereisten, in ruil voor garanties van de centrale bank. Risicovollere financiële operaties verbieden we voor die banken. Daarnaast onderwerpen we alle financiële spelers, of het nu spaarbanken zijn of investeringsbanken, private kapitaalfondsen of verzekeringsfondsen, aan dezelfde transparantie- en rapporteringsverplichtingen. Een Europese regulator, met vertakkingen in elk land, houdt toezicht op basis van uniforme regels. Er komt ook een garantiefonds, dat over heel Europa spaarders helpt wanneer hun bank failliet gaat. Een onafhankelijk Europees ratingagentschap waakt over de kredietwaardigheid van instanties die schuld papier uitgeven.

4. Een veilige belegging maken via de volkslening

Spaarders zijn onzeker geworden over hun bank. Ze zoeken zekerheid voor hun spaargeld. De Vlaamse overheid kan die hen bieden, door spaarders te laten intekenen op volksleningen die uitgegeven worden door, bijvoorbeeld, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen. Deze maatschappij leent nu elk jaar tussen de 300 en 400 miljoen euro via de banken. De komende jaren zou ze dit dus kunnen doen via een door het Vlaams gewest gewaarborgde volkslening. Op

die manier kunnen mensen opnieuw zeker zijn van hun belegging en keert hun vertrouwen terug.

5. Speculatie verbieden

Speculatie leggen we aan banden. Extreme vormen van speculatie, zoals short selling (het massaal verkopen van geleende aandelen op de markt, om ze daarna opnieuw te kopen aan een lagere prijs) verbieden we. Dergelijke 'innovaties' hebben nauwelijks een meerwaarde voor de markt, maar zorgen wel voor meer risico. Een EU regulator kan erop toezien dat ze niet meer voorkomen.

6. Meer verantwoordelijke banken door een nieuwe bankiersethiek

Nieuwe regels en een betere controle brengen het vertrouwen en de zekerheid terug. Maar we eisen ook van bankiers dat ze hun plaats kennen in het economische systeem en dat ze zich correcter gedragen. Regels zijn er niet alleen om slecht gedrag te sanctioneren, maar ook om aan te zetten tot ethische bedrijfsvoering. De geldende looncultuur in de financiële sector, met bonussen op basis van korte termijnwinsten, heeft aangezet tot onverantwoordelijkheid. Dat heeft de stabiliteit van onze economie op lange termijn ondermijnd. De vrijwillige codes hebben niet gewerkt. We leggen dus beter nieuwe regels op over de transparantie en de structuur van lonen. Wij stellen de volgende nieuwe wettelijke verplichtingen voor :

- De bekendmaking van de lonen van alle bestuurders van beursgenoteerde vennootschappen.
- Variabele lonen, zoals bonussen, mogen enkel afhangen van resultaten op lange termijn, in plaats van een beloning te vormen voor het nemen van risico's op korte termijn.
- De wettelijke beperking van ontslagvergoedingen (gouden parachutes) van directeurs tot maximaal 12 maanden loon.

7. Het sluiten van achterpoortjes naar fiscale paradijzen

We kunnen niet enerzijds nieuwe regels en praktijken opleggen aan de Europese financiële sector, en de banken met belastinggeld redden, om anderzijds vast te stellen dat een substantieel deel van dit geld via die banken terechtkomt in fiscale paradijzen, in de EU of net buiten de EU grenzen. Vooral dat van de superrijken. België staat op de grijze lijst van belastingparadijzen van de OESO. Dat willen we veranderen. Daartoe sluiten we fiscale bilaterale akkoorden af met de OESO-landen. Op die basis voeren we de strijd tegen de fiscale fraude op en recupereren we het ontdoken belastinggeld. Wij willen in dat kader het Rekenhof belasten met een onderzoek over de administratieve samenwerking tussen staten op het vlak van fiscaliteit en over het internationale fiscale verdragsbeleid.

V. Begroting

De financiering van de in dit durfplan voorgestelde investeringen kan niet op om het even welke manier gebeuren, gegeven de vooruitzichten voor de federale en Vlaamse begroting. We willen ten allen tijde zuinig zijn met overheidsgeld. We draaien elke euro twee keer om en gebruiken hem goed. Daarom willen we zeer gedisciplineerd zijn en enkele afspraken maken.

Vlaanderen kan een investeringsmotor zijn, zonder dat de Vlaamse begroting tekorten opbouwt. Daarvoor kan ze haar eigen investeringsbeleid verfijnen en nieuwe inkomsten aanboren, bijvoorbeeld uit de kilometerheffing voor vrachtwagens. Ze kan zorgen voor kredietverlening aan bedrijven via verschillende instrumenten voor kort- en langlopend krediet. Ze kan ook zorgen voor veilige spaarproducten, bijvoorbeeld met volksleningen en waarborgen voor financiële spelers die participeren aan projecten van Privaat Publieke Samenwerking.

We verdelen de inspanningen. De Vlaamse regering kan maximaal investeren, binnen het eigen budget. Tegelijkertijd vermijden we structurele tekorten voor lopende uitgaven (in Vlaanderen) en bouwen we ze af (op federaal niveau). Het federale begrotingstekort nog laten toenemen heeft geen stimulerend effect. We kunnen dus beter zo snel mogelijk weer naar een structureel evenwicht gaan. Zeker niet later dan 2015. Tegelijk zetten we maatregelen in de steigers die hun volle impact bereiken wanneer de economie weer aantrekt. Het zijn moeilijke tijden, waarin scherpe keuzes nodig zijn. De beslissing om pas in 2015 weer een evenwicht te proberen te krijgen, mag ons absoluut niet doen achteroverleunen in de zetel.

Een nieuwe taakverdeling is nodig – en mogelijk – tussen de federale en de Vlaamse overheid (en tussen de overige gewesten en gemeenschappen) en kan, voor een deel, ook zonder algemene staatshervorming. Het is gemakkelijker om je eigen rol goed te spelen als je daarover afspraken maakt en als je samenwerkt in plaats van tegenwerkt. We willen met de volgende Vlaamse regering, na de verkiezingen, de federale collega's uitnodigen om – samen met de andere nieuwe gewest- en gemeenschapsregeringen – een aantal kernafspraken in een covenant vast te leggen. In het kader van dergelijk covenant zijn wij bereid om facturen van de federale overheid, bijvoorbeeld de rsz-doelgroepkortingen, over te nemen als gewestelijk beleid, op kosten van het gewest. We willen ook een grotere bijdrage leveren voor de ambtenarenpensioenen, via een deplafonnering van de rem die nu ingeschreven is in de responsabiliseringswet. De gewesten kunnen ook een grotere eigen verantwoordelijkheid nemen in het gesco-stelsel.

De volgende Vlaamse regering hoeft niet altijd af te wegen of we wel genoeg terugkrijgen van de federale overheid. Ze kan op voluntaristische wijze dit durfplan uitvoeren en zo de politieke en economische motor zijn van dit land.

Inhoud

- I. Investeren in de economie van de toekomst
- II. Investeren in mensen
- III. Stevige solidariteit
- IV. Betrouwbare banken
- V. Begroting